

**Затверджено
Рішення Київської обласної ради
від 19.05.2017 № 300-14-VII**

**Регіональна програма розвитку
природно-заповідного фонду Київської області
«Київщина заповідна» на 2017-2020 роки**

**м.Київ
2017**

ЗМІСТ

№ з/п	Назва розділу	стор.
	Паспорт регіональної програми розвитку природно-заповідного фонду Київської області «КИЇВЩИНА ЗАПОВІДНА» на 2017-2020 роки	3
1.	Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована програма	4
2.	Визначення мети програми	7
3.	Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування, строки та етапи виконання програми.	7
4.	Перелік завдань (напрямів), заходів програми та результативні показники.	8
5.	Очікувані результати виконання програми, визначення її ефективності	14
6.	Координація та контроль за ходом виконання програми	14
	Додаток 1. «Ресурсне забезпечення регіональної програми розвитку природно-заповідного фонду Київської області «КИЇВЩИНА ЗАПОВІДНА» на 2017-2020 роки»	
	Додаток 1.1. «Показники продукту регіональної програми розвитку природно-заповідного фонду Київської області «КИЇВЩИНА ЗАПОВІДНА» на 2017-2020 роки»	
	Додаток 2. «Напрями діяльності та заходи регіональної програми розвитку природно-заповідного фонду Київської області «КИЇВЩИНА ЗАПОВІДНА» на 2017-2020 роки»	
	Додаток 3. «ПЕРЕЛІК цінних природних територій та об'єктів, перспективних для заповідання на території Київської області»	

ПАСПОРТ

регіональної програми розвитку природно-заповідного фонду
Київської області «КИЇВЩИНА ЗАПОВІДНА» на 2017-2020 роки

1.	Ініціатор розроблення програми	Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	Розпорядження голови Київської обласної державної адміністрації від 06.04.2017 № 178 „Про ініціювання розробки проекту регіональної програми розвитку природно-заповідного фонду Київської області „Київщина заповідна” на 2017-2020 роки”
3.	Розробник програми	Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації
4.	Співрозробники програми	Опенько Юрій Анатолійович Депутат Київської обласної ради VII скликання
5.	Відповідальний виконавець програми	Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації
6.	Учасники програми	Структурні підрозділи облдержадміністрація, департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації, районні державні адміністрації, виконавчі комітети міст обласного значення, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, громадські організації та ін.
7.	Термін реалізації програми	2017-2020 роки
7.1.	Етапи виконання програми (для довгострокових програм)	I етап
8.	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні програми (для комплексних програм)	Обласний бюджет (у тому числі обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)

9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього,	20240,0 тис. грн.
	у тому числі:	
9.1.	коштів державного бюджету*. коштів обласного бюджету коштів інших місцевих бюджетів** коштів інших джерел	- 20000,0 тис. грн. - 240,0 тис. грн.

Примітка:

* у разі, якщо відповідний захід передбачений аналогічною Державною цільовою програмою

** у разі, якщо відповідний захід передбачений у місцевих цільових програмах

1. ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ, НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ЯКОЇ СПРЯМОВАНА ПРОГРАМА

Регіональна програма розвитку природно-заповідного фонду Київської області «КИЇВЩИНА ЗАПОВІДНА» на 2017-2020 роки (далі – Програма) розроблена на підставі та з урахуванням вимог Законів України „Про екологічну мережу України”; “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про природно-заповідний фонд України”, “Про тваринний світ”, “Про рослинний світ”, “Про місцеве самоврядування”; Земельного, Лісового та Водного кодексів України, Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року (Розпорядження КМУ від 17 жовтня 2007 р. № 880-р) та Загальнодержавної цільової екологічної програми розвитку заповідної справи на період до 2020 року, затвердженої Законом України “Про затвердження Загальнодержавної цільової екологічної програми розвитку заповідної справи на період до 2020 року”, Указів Президента України від 23 травня 2005 року №838/2005 «Про заходи щодо дальшого розвитку природно-заповідної справи в Україні» та від 14 серпня 2009 року №611/2009 «Про додаткові заходи щодо розвитку природно-заповідної справи в Україні», Регіональної схеми екологічної мережі Київської області (рішення Київської обласної ради №849-43-VI від 07 жовтня 2014 року), а також Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 № 2818-VI, що передбачає розширення площі природно-заповідного фонду до 10 відсотків від загальної території країни у 2015 році, та до 15 відсотків - у 2020 році, а також Державної Стратегії регіонального розвитку України (Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 року №385), що зазначає необхідність збільшення частки природно-заповідного фонду в Київській області з 4% до 15% у 2020 році.

Заповідна справа на території Київської області бере початок ще 1921 року, коли був створений перший в СРСР державний заповідник «Конча-Заспа» (нині – заказник «Острів Жуків» в межах м. Києва), оскільки область є найбільш доступною для роботи столичних наукових установ. Наприкінці 1920-х років статусу заповідного об'єкта місцевого значення на Київщині набув дендропарк «Олександрія», у післявоєнні роки – державний заповідник «Гористе», однак він був ліквідований у 1951 р., разом з іншими кількома заповідниками, через зміну державного курсу. Масштабне відновлення мережі природоохоронних територій області розпочалось лише після 1972 року.

На початок 2016 року загальна площа ПЗФ (природо-заповідного фонду) області становила 112,9 тис.га, з яких 51,1 тис.га – об'єкти ПЗФ у Зоні відчуження. Загальна площа Київської області складає 2 813,1 тис.га, таким чином площа діючих об'єктів ПЗФ на початок 2016 року складала 4% від площі Київської області. Протягом року було прийняте рішення про перетворення Зони відчуження при ЧАЕС (окрім смуги 10 км навколо ЧАЕС) на Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник площею 226,96 тис.га, куди увійшли землі Чорнобильського спеціального заказника (48,87 тис.га), Іллінського заказника (2 тис.га) та інших 10 об'єктів ПЗФ Зони відчуження (загальною площею 0,22 тис.га). Крім того у 2016 р. були створені Ландшафтні заказники «Зачарована Десна», «Болото Перевід» і «Оранський» площею 2, 0,7 і 0,1 тис.га. відповідно, а також ще 9 об'єктів ПЗФ загальною площею 0,042 тис.га. Таким чином територія об'єктів ПЗФ Київської області, після утворення цих об'єктів, склала 291,6 тис.га (10,4%), з яких 227 тис.га – Чорнобильський РЕБЗ (8,1%) і 64,6 тис.га – об'єкти ПЗФ поза Зоною відчуження (2,3% від площі Київської області), що свідчить про критично низький рівень ПЗФ за межами Іванківського і Поліського районів. У Білорусі, яка також зазнала радіаційного забруднення, на межі з Київщиною, ще у 1988 році утворений Поліський державний радіаційно-екологічний заповідник площею 261,6 тис.га, однак в білоруському законодавстві радіаційно-екологічний заповідник виділений, як окрема категорія земель і не обліковується разом з іншими природоохоронними територіями. Це пов'язано з тим, що ці території не є доступними для вільного відвідування туристами, науковцями та місцевим населенням, не можуть використовуватись в господарських цілях, тобто такі території не можуть повноцінно виконувати вимоги, передбачені для природно-заповідного фонду. В Україні відповідні норми ще не прийняті, проте, без сумнівів, становлення території Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника відбуватиметься як особливої території, що передбачає врахування його площі окремою статтею.

Найважливішими засадами формування мережі територій та об'єктів ПЗФ має бути принцип достатньої об'єктної та функціональної репрезентативності в розрізі основних виділів природничого районування регіону (області), як інтегральних критеріїв оцінки їх природоохоронної цінності. Тому мережа

територій і об'єктів ПЗФ Київської області має оцінюватися як в цілому, так і за виключенням об'єктів, що потрапили у Зону відчуження ЧАЕС.

У цьому контексті репрезентативність – це інтегральна категорія, що відображає ступінь необхідності й достатності (характерності, типовості, повноти представленості, функціональної довершеності тощо) природоохоронної території для забезпечення збереження й відтворення об'єктів охорони (популяцій окремих видів флори й фауни, загальної видової різноманітності, структури рослинного покриву тощо). Таке розуміння категорії репрезентативності передбачає забезпечення природоохоронних режимів і способів керування територіями та об'єктами ПЗФ, спрямованих на реалізацію збалансованого функціонування елементів екосистеми, що необхідно для реалізації нормального існування й відтворення природних комплексів та їх компонентів.

Репрезентативність території чи об'єкта ПЗФ може бути визначена лише по відношенню до певного регіону, який становить певну природно-географічну цілісність. Для такої оцінки необхідно мати інформацію про стан біотичної (видової, популяційної, ценотичної тощо) та ландшафтної різноманітності не лише на територіях та об'єктах ПЗФ, але й у регіоні загалом. Тому, особливого значення набувають роботи щодо інвентаризації біотичної та ландшафтної репрезентативності на різних рівнях її прояву (видів, рослинних угруповань, біотопів тощо) із застосуванням сучасних картографічних методів і ГІС-технологій.

Природно-заповідний фонд Київщини (за межами Зони відчуження) критично малий і вкрай незбалансований відносно розподілу територій, що охороняються за типами зональних біотопів, представлених в області.

Близько половини територій області знаходиться в межах Полісся, а друга половина – у Лісостеповій зоні, область розсічена вздовж потужною водною артерією – Дніпром, з двома великими водосховищами – Київським та Канівським, проте, незважаючи на значну частку нелісових територій області, переважна частина територій ПЗФ представлена лісами. Представленість степових біотопів в складі наявних територій ПЗФ замала, з 207 об'єктів ПЗФ вони представлені лише у складі 20 об'єктів (у т.ч. 6 мають дуже малу площу), з них 5 створені лише у 2010 році. Тож ландшафтний склад ПЗФ не репрезентує ані збереженість цих ландшафтів у складі природних зон та області в цілому, ані характерні для природної зони ландшафти, що є показником еkleктичності вибору земель для заповідання та відсутності генеральної стратегії розбудови ПЗФ.

Таким чином, найбільш репрезентативними об'єктами ПЗФ, розташованими у Київській області стануть запроектовані у Програмі «Київщина заповідна» об'єкти загальнодержавного значення – Національні природні парки: «Дівички», «Приірпіння-Чернечій ліс», «Подесіння» та регіональний ландшафтний парк – «Надстугнянський».

2. ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ ПРОГРАМИ

Мета Програми «Київщина заповідна» – реалізувати державну політику у сфері розвитку заповідної справи на регіональному (обласному) рівні, урізноманітнити склад земель ПЗФ, вдосконалити управління системою територій та об'єктів ПЗФ з метою підвищення їх ролі у збереженні біотичного та ландшафтного різноманіття, гармонізації суспільних відносин у процесі відтворення і невиснажливого використання природних ресурсів, розвитку природоохоронного міжнародного співробітництва, а також забезпечення конституційних прав українського народу на довкілля, безпечне для життя і здоров'я людини.

Реалізація Програми частково відповідає операційній цілі 2.1 «Збереження навколишнього природного середовища», зокрема пріоритетному завданню 2.1.1. «Формування екологічного світосприйняття», визначеними Стратегією розвитку Київської області на період до 2020 року.

Результатом реалізації Програми має стати створення додаткових територій і об'єктів ПЗФ, які значно збільшать площу ПЗФ області – до 443 тис.га (а без врахування площі Чорнобильського РЕБЗ до 216 тис.га), що дозволяє досягнути показника 15,7%, як і передбачає Державна Стратегія регіонального розвитку України на період до 2020 року.

Враховуючи, що за межами Чорнобильського РЕБЗ Київська область має лише 64,6 тис.га земель ПЗФ, то їх збільшення до 216 тис.га означає збільшення більш ніж втричі! Або +50 тис.га щорічно. Зазначений показник має включатись до системи контрольних показників у Програму соціально-економічного розвитку Київської області.

3. ОБГРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ І ЗАСОБІВ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ, ОБСЯГІВ ТА ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ, СТРОКИ ТА ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Фінансове забезпечення виконання Програми здійснюватиметься за рахунок коштів місцевого бюджету, зокрема обласного фонду охорони навколишнього природного середовища, а також (за можливістю) власних надходжень установ ПЗФ, коштів суб'єктів господарювання, інвестицій, грантів, спонсорської допомоги та інших джерел у відповідності до чинного законодавства.

За рахунок коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища буде здійснюватись:

- реалізація заходів щодо створення і підтримки репрезентативної та ефективно керованої системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення Київської області;
- фінансування спеціальних природоохоронних заходів щодо збереження біотичного й ландшафтного різноманіття у межах територій та об'єктів ПЗФ місцевого значення (додаток 2);

- фінансування заходів щодо забезпечення сталого (екологічно збалансованого) розвитку територій та об'єктів ПЗФ місцевого значення;
- наукове забезпечення розвитку заповідної справи;
- заходи із формування системи екологічної просвіти, кадрового забезпечення та інформування громадськості у сфері заповідної справи.

Перелік природоохоронних заходів, які фінансуються за рахунок коштів обласного бюджету, у тому числі обласного фонду охорони навколишнього природного середовища, у відповідному році щорічно затверджується Київською обласною радою за поданням Київської обласної державної адміністрації.

Не профінансовані у попередні роки природоохоронні заходи Програми можуть фінансуватись у поточному році.

Загальний обсяг фінансування Програми та у розрізі джерел, викладено у Паспорті Регіональної програми розвитку природно-заповідного фонду Київської області «КИЇВЩИНА ЗАПОВІДНА» на 2017-2020 роки.

4. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ (НАПРЯМІВ) І ЗАХОДІВ ПРОГРАМИ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІ ПОКАЗНИКИ

Головними напрямками реалізації завдань Програми є:

1. Створення і підтримання репрезентативної, функціонально цілісної та ефективно керованої системи територій та об'єктів ПЗФ в області з урахуванням потреб перспективної розбудови регіональної екомережі як складової національної екомережі та підготовки області до запровадження європейської системи природоохоронних територій NATURA 2000 та Смарагдової мережі.

2. Здійснення спеціальних природоохоронних заходів щодо збереження біотичного й ландшафтного різноманіття у межах територій та об'єктів ПЗФ. Обґрунтування наукових засад реалізації принципів пасивної та регульованої охорони біотичного й ландшафтного різноманіття.

3. Екологічно збалансований розвиток територій та об'єктів ПЗФ з урахуванням стратегічних завдань просторового планування розвитку окремих регіонів області.

4. Наукове забезпечення розвитку заповідної справи в області у відповідності до загальноєвропейських критеріїв і методів формування мереж природоохоронних територій.

5. Підвищення фахового рівня, кадрове забезпечення установ ПЗФ та інформування громадськості у сфері заповідної справи.

Реалізація конкретних завдань у межах цих стратегічних напрямів реалізації Програми передбачає втілення низки практичних завдань, що спрямовані на вирішення найважливіших проблем, що стримують подальший розвиток заповідної справи в області.

Це, зокрема:

1. Виявлення територій, перспективних для створення об'єктів ПЗФ різного рангу з метою забезпечення максимального рівня репрезентативності системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду як у межах перспективних елементів регіональної екомережі (додаток 3).

2. Інвентаризація мікобіоти, флори, рослинності й фауни (їх видової різноманітності) області для подальшої оцінки об'єктної репрезентативності ПЗФ й обґрунтування вибору нових об'єктів.

3. Інвентаризація локалітетів і стану популяцій видів, що підлягають охороні на регіональному, національному й міжнародному рівнях за межами об'єктів природно-заповідного фонду з метою оцінки його функціональної репрезентативності.

4. Обґрунтування оптимальних режимів збереження біотичної репрезентативності на об'єктах природно-заповідного фонду області в умовах інтенсивного антропогенного впливу на екосистеми, в тому числі, розробка і впровадження програм щодо збереження популяцій тварин і рослин, що підлягають охороні.

5. Збільшення площі ПЗФ області до 15,7%. Виявлення та аналіз перспективних можливостей подальшого розвитку ПЗФ області без вилучення земель і за умови зміни напрямків господарювання у відповідності з принципами концепції сталого розвитку.

6. Забезпечення координації науково-дослідної, природоохоронної та просвітницько-дидактичної роботи на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду області.

7. Визначення довгострокових завдань науково-організаційного, функціонально-господарського та соціально-економічного розвитку й діяльності територій та об'єктів ПЗФ області й визначення суб'єктів, відповідальних за забезпечення цього розвитку й діяльності.

8. Розробка й запровадження ефективної системи управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду з використанням досвіду інших країн.

Заходи з реалізації Програми, спрямовані на виконання її головних завдань і досягнення мети, наведено у додатку 2.

Створення і підтримання репрезентативної та ефективно керованої системи територій та об'єктів ПЗФ

Програмою передбачено, що до 2020 року в основному буде створено комплексну, репрезентативну, функціонально цілісну, ефективно керовану систему територій та об'єктів ПЗФ області, яка забезпечить значне зниження темпів втрати біорізноманіття, стане елементом екологічно-збалансованого розвитку області й сформує достатньо репрезентативну основу регіональної екомережі.

Передбачається, що система територій та об'єктів ПЗФ області буде поповнюватися лісовими, водно-болотними, лучними природоохоронними територіями тощо. З метою подальшого розвитку мережі ПЗФ та недопущення

втрати цінних у природоохоронному й науковому відношенні природних територій будуть здійснюватися заходи щодо їх резервування для наступного заповідання. Загалом, очікується зростання площі ПЗФ області до 15,7 % від загальної площі території області.

З метою підвищення рівня об'єктної та функціональної репрезентативності ПЗФ області в розрізі важливіших виділів її природно-географічного районування передбачається створення низки нових територій та об'єктів різного рангу, їх поточний перелік наведений у додатку 4, загальна розрахункова площа нових територій ПЗФ, передбачених переліком, дорівнює близько 151 тис.га, що збільшить площу ПЗФ (без урахування Чорнобильського РЕБЗ) з 64,6 тис.га до 216 тис.га, що складе 7,6% площі області. Серед запроєктованих об'єктів: НПП «Подесіння» (20000 га в межах Київської області), що має охопити всю долину р. Десна в Київській та Чернігівській областях, НПП «Дівички» (38000 га), що має охопити болотні, лісові, заплавні комплекси та піщані арени на лівому березі Канівського водосховища, а також проєктований національний парк «Приірпіння – Чернечий ліс» в межах лісів Боярської лісодослідної станції, та інші об'єкти. Їх сумарної площі разом з Чорнобильським РЕБЗ вистачає для досягнення стратегічного показника 15%, але не обмежує подальше створення нових об'єктів ПЗФ в області.

Для інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень буде створено систему моніторингу та забезпечено ведення регіонального кадастру (бази даних) територій та об'єктів ПЗФ на основі сучасних інформаційних технологій, зокрема географічних інформаційних систем. До управління заповідною справою, процесу прийняття рішень і здійснення контролю значно ширше залучатимуться місцеві громади й громадські організації.

Програма забезпечить також реалізацію на регіональному (обласному) рівні основних вимог чинних в Україні міжнародних конвенцій та угод, насамперед, Конвенції про охорону біологічного різноманіття (1992) та її Програми щодо природоохоронних територій (2004), Конвенції про захист всесвітньої культурної та природної спадщини (1972), Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів (1971), Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (1979) та Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат (2003) у частині положень, які стосуються розвитку та збереження природно-заповідного фонду. Серед пріоритетних видів діяльності в цьому напрямі буде формування обласних елементів міжнародних мереж природоохоронних територій, зокрема, Смарагдової мережі територій спеціального збереження Бернської конвенції, як аналога мережі територій Природа-2000 (Natura-2000) Всесвітньої мережі біосферних резерватів, мережі водно-болотних угідь міжнародного значення Рамсарської конвенції, а також подання пропозицій для нагородження Дипломом Ради Європи та включення до Списку всесвітньої природної спадщини найцінніших територій та об'єктів.

Здійснення спеціальних природоохоронних заходів щодо збереження біотичного й ландшафтного різноманіття у межах територій та об'єктів ПЗФ

Регіональна політика буде спрямовуватися на забезпечення збереження природних комплексів територій та об'єктів ПЗФ, призупинення до 2020 року втрати біотичного та ландшафтного різноманіття області. З цією метою буде здійснюватися поетапна інвентаризація земельних ділянок ПЗФ, а також ландшафтного та біорізноманіття, що знаходяться в їх межах, а також інвентаризація біорізноманіття області загалом з метою подальшої оцінки об'єктної та функціональної репрезентативності ПЗФ області та обґрунтування перспектив його подальшої оптимізації. Межі територій та об'єктів ПЗФ будуть винесені у натурі, установами ПЗФ будуть отримані правовстановлюючі документи на відповідні земельні ділянки, землі, на яких розташовані території та об'єкти ПЗФ, будуть зараховані до відповідної категорії земель, буде створено умови, максимально сприятливі для забезпечення збереження екосистем, видів флори, фауни та мікобіоти.

Здійснюватимуться заходи щодо поліпшення збереження та відновлення порушених екосистем, популяцій рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів флори, фауни та мікобіоти, рослинних угруповань, типів природних середовищ. Першочергова увага буде приділятися впровадженню науково обґрунтованих підходів до режимів збереження та менеджменту лісових, лучно-степових, водно-болотних та інших екосистем для попередження їх змін під впливом антропогенних факторів. Будуть розроблені інструктивні та методичні документи щодо здійснення регуляторних заходів у вищезазначених екосистемах. Крім того, будуть розроблені й реалізовані конкретні плани активних заходів щодо сприяння збереженню біорізноманітності в особливих для області типах екосистем (болотних та степових).

Сталий (екологічно збалансований) розвиток територій та об'єктів ПЗФ

Сталий (екологічно збалансований) розвиток територій та об'єктів ПЗФ має бути забезпечено шляхом упровадження науково обґрунтованих, сучасних методів управління природними ресурсами, що базуються на екосистемному підході, підтримання і відновлення традиційних, природозберігаючих технологій природокористування та екологізації місцевої економічної діяльності. Природоохоронні технології будуть спрямовані на підвищення природної стабільності й стійкості екосистем.

Необхідно враховувати інтереси ПЗФ в бюджетному процесі та суспільно-економічному плануванні регіонів (області, адміністративних районів, громад), їх впливу на процес прийняття рішень у цих сферах.

Основою сталого (екологічно збалансованого) розвитку установ ПЗФ та прилеглих до них територій має стати впровадження нових, екологічно безпечних видів господарської діяльності, насамперед соціально зорієнтованих.

Рекреаційна та оздоровча діяльність має здійснюватися на підставі аналізу інвестиційних можливостей конкретних заповідних територій, розвитку обсягів та асортименту існуючих платних послуг, поліпшення їх якості.

З метою сприяння розвитку рекреаційної та оздоровчої діяльності у межах установ ПЗФ необхідно:

- оптимізувати рекреаційне використання територій та об'єктів ПЗФ, визначити допустимі рекреаційні навантаження на природні комплекси в кожному конкретному випадку, можливі види рекреації та контроль за дотриманням цих норм;
- сприяти розвитку спеціальних видів туризму, зокрема: спостереження за тваринами, походи маршрутами історичних і літературних героїв тощо;
- забезпечити реалізацію економічних проектів установ ПЗФ у сфері рекреації та інших видів господарської діяльності в тих її формах, що не руйнують і не пошкоджують навколишнє природне середовище;
- сприяти широкому залученню місцевого населення та громад до рекреаційної діяльності, у тому числі до сільського та екотуризму;

Реалізація цих напрямів забезпечить створення сприятливих умов для відпочинку та оздоровлення населення в природних умовах, сталий розвиток громад та регіону, створення нових робочих місць.

Наукове забезпечення розвитку заповідної справи

Наукове забезпечення розвитку заповідної справи буде здійснюватися шляхом встановлення державного (на рівні області – з боку Департаменту екології та природних ресурсів Київської обласної державної адміністрації) замовлення установам природно-заповідного фонду, науково-дослідним установам області, вищим навчальним закладам у формі укладання договорів на виконання відповідних науково-дослідних робіт з їх оплатою з бюджету Київської області. Це дасть змогу постійно отримувати науково обґрунтовані рекомендації щодо збереження, відтворення і сталого використання унікальних природних комплексів, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення видів рослин, тварин і грибів. Необхідно запровадити формування централізованої бази даних щодо стану біорізноманіття області із залученням результатів досліджень за програмою Літопису природи, виконання цільових науково-дослідних тем тощо з регулярним аналізом результатів для визначення поточних і прогностичних змін біорізноманіття на природно-заповідних територіях. З цією метою необхідно всебічно сприяти переходу на електронно-цифрові форми збереження та опрацювання інформації, що спростить і розширить доступ до неї, дозволить оперативно розв'язувати гострі природоохоронні проблеми. Інформація про ПЗФ Київщини та біорізноманіття, окрім окремих її категорій, визначених у законодавстві, є відкритою та доступною для поширення на умовах вільної ліцензії.

Програмою передбачається виконання наукових заходів щодо інвентаризації біотичного й ландшафтного різноманіття, екологічного моніторингу та здійснення проблемних досліджень у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, активізація наукової роботи в природному заповіднику та національних природних парках, а також на територіях, що з ними межують.

Пріоритетними напрямками наукового забезпечення розвитку заповідної справи будуть такі:

- розроблення наукових обґрунтувань щодо створення нових та розширення існуючих заповідних територій;
- дослідження факторів та причин, що зумовлюють деградацію природних екосистем, розвиток наукових засад щодо попередження, зменшення негативних впливів і відновлення екосистем та напрацювання відповідних рекомендацій, а також розробка диференційованих режимів охорони об'єктів ПЗФ області;
- створення науково-методичної бази для здійснення природоохоронних заходів;
- урахування у різних секторах економічної діяльності завдань збереження біорізноманіття, у т.ч. під час рекреаційного використання територій;
- розроблення наукових методів сталого господарювання в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Інформування громадськості у сфері заповідної справи

Удосконалення системи екологічної просвіти щодо збереження та розвитку природно-заповідного фонду здійснюватиметься шляхом активізації підготовки й видання науково-популярної друкованої продукції (буклетів, плакатів, брошур тощо). Цю продукцію необхідно активно поширювати в навчальних закладах усіх рівнів.

Для підвищення обізнаності та екологічної свідомості громадськості, просвіти й розвитку екологічної культури населення, з метою підтримки збереження природно-заповідного фонду необхідно створити й регулярно підтримувати діяльність системи еколого-просвітницьких центрів на базі заповідника, національних природних і регіональних ландшафтних парків, загальноосвітніх середніх шкіл, природоохоронних неурядових організацій, державних підприємств лісового господарства тощо.

Розвиток екологічної просвіти повинен здійснюватися за підтримки з боку органів місцевого самоврядування і державних адміністрацій усіх рівнів.

Для цього необхідно:

- створити систему літніх дитячих екологічних таборів на базі установ природно-заповідного фонду із залученням молоді до здійснення природоохоронних заходів;

- активізувати інформування населення щодо необхідності збереження біорізноманіття в засобах масової інформації, під час проведення природоохоронних кампаній, за допомогою екологічної реклами, доцільно започаткувати на обласному радіо й телебаченні відповідні програми з визначеною періодичністю виходу в ефір;

- сприяти ініціативам громадськості щодо збереження біорізноманіття, розвитку й поширення екологічного руху, традиційного природокористування;

- активізувати популяризацію елементів місцевої народної культури й традицій, спрямованих на збереження живої природи.

5. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ, ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

Виконання Програми дасть змогу створити оптимальну систему збереження ландшафтного та біорізноманіття в межах ПЗФ Київської області.

Виконання Програми забезпечить:

- збільшення площі природно-заповідного фонду області до 15,7 % від загальної площі території Київської області;
- збереження генофонду рослинного і тваринного світу;
- запобігання використанню територій та об'єктів ПЗФ не за їх цільовим призначенням;
- проведення необхідних прикладних наукових досліджень у сфері заповідної справи;
- стале природокористування в межах територій та об'єктів ПЗФ;
- поліпшення фінансового забезпечення розвитку заповідної справи;
- створення рекреаційної бази в установах ПЗФ, розвиток екотуризму з метою відпочинку та оздоровлення населення;
- підвищення екологічної поінформованості населення, залучення його широких верств до розв'язання екологічних проблем і процесу прийняття рішень;

Доцільно кожні п'ять років здійснювати узагальнення результатів виконання Програми, оцінку ходу її реалізації, коректування та детальне планування діяльності щодо реалізації Програми на наступні чотири роки.

6. КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ПРОГРАМИ

Координатором реалізації Програми є департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації.

Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації щороку готує зведену інформацію щодо стану виконання Програми та подає її обласній раді.

Перший заступник голови ради

В.В. Майбоженко

Додаток 1 до Програми

**Ресурсне забезпечення регіональної програми розвитку
природно-заповідного фонду Київської області
«КИЇВЩИНА ЗАПОВІДНА» на 2017-2020 роки**

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	I етап виконання програми				II етап (20__ - 20__ роки)	III етап (20-__ - 20__ роки)	Всього витрат на виконання програми, тис. грн
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік			
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг ресурсів всього, в тому числі:	5060	5060	5060	5060	-	-	20240
державний бюджет	-	-	-	-	-	-	-
обласний бюджет	5000	5000	5000	5000	-	-	20000
районні, міські (міст обласного значення), об'єднаних територіальних громад бюджети	-	-	-	-	-	-	-
бюджети сіл, селищ, міст районного значення	-	-	-	-	-	-	-
кошти не бюджетних джерел	60	60	60	60	-	-	240

Перший заступник голови ради

В.В. Майбоженко

Додаток 1.1. до Програми

**Показники продукту регіональної програми розвитку природно-заповідного фонду
Київської області «КИЇВЩИНА ЗАПОВІДНА» на 2017-2020 роки**

№ з/п	Назва показника	Одиниця виміру	Вихідні дані на початок дії програм	I етап виконання програми				II етап (20__ - 20__ роки)	III етап (20__ - 20__ роки)	Всього витрат на виконання програм и тис. грн
				2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік			
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10
I.	Показники продукту програми									
1.	Виготовлення планово-картографічних матеріалів проєктованих до заповідання територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення на території області	шт	78	22	18	19	19	0	0	900
2.	Визначення перспективних територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та розроблення наукових обґрунтувань щодо доцільності їх створення	шт	56	20	12	12	12	-	-	890
3.	Виготовлення й встановлення охоронних знаків та інформаційних аншлагов на об'єктах ПЗФ Київської обл..	шт	620	170	150	150	150	-	-	370

4.	Розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду місцевого значення на території області	шт	104	25	26	25	28	-	-	16500
5.	Встановлення охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення області	шт	182	46	46	46	44	-	-	790
6.	Інвентаризація видової різноманітності флори й просторової структури рослинності області (картування) з метою оцінки репрезентативності ПЗФ області та шляхів її подальшої оптимізації, формування відповідних баз даних як основи ведення кадастру рослинного світу	шт	115	40	25	24	26	-	-	340
7.	Видавництво «Енциклопедії «Київщина заповідна»	шт	400	400	-	-	-	-	-	200
8.	Підготовка і видання популярного атласу видів рослин Київщини, що підлягають охороні	шт	200	-	200	-	-	-	-	100
9.	Підготовка і видання популярного атласу видів тварин Київщини, що підлягають охороні	шт	200	-	-	200	-	-	-	100
10.	Підготовка і видання інформаційних буклетів, плакатів, брошур з метою висвітлення актуальних питань охорони біотичного й ландшафтного різноманіття Київщини, дидактичних матеріалів для використання в навчальному процесі у	шт	1700	-	-	-	1700	-	-	50

	середніх школах та спеціальних навчальних закладах I-II рівнів акредитації									
II.	Показники ефективності програми									
1.	Виготовлення планово-картографічних матеріалів проєктованих до заповідання територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення на території області	грн./га	13,0	13,0	13,0	12,23	12,32	-	-	900
2.	Визначення перспективних територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та розроблення наукових обґрунтувань щодо доцільності їх створення	грн./га	16,33	15,08	16,28	16,33	16,39	-	-	890
3.	Виготовлення й встановлення охоронних знаків та інформаційних аншлагів на об'єктах ПЗФ Київської обл..	грн./шт	600	600	600	600	600	-	-	370
4.	Розроблення проєктів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду місцевого значення на території області	грн./га	727	730	730	730	730	-	-	16500
5.	Встановлення охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення області	грн./га	23,5	23,5	23,5	23,5	23,5	-	-	790
6.	Інвентаризація видової різноманітності флори й просторової структури рослинності області (картування) з метою оцінки репрезентативності ПЗФ області та шляхів її подальшої	грн./га	10,20	10,2	10,2	10,2	10,2	-	-	340

	оптимізації, формування відповідних баз даних як основи ведення кадастру рослинного світу									
7.	Видавництво «Енциклопедії «Київщина заповідна»	грн./шт	500	500	-	-	-	-	-	200
8.	Підготовка і видання популярного атласу видів рослин Київщини, що підлягають охороні	грн./шт	500	-	500	-	-	-	-	100
9.	Підготовка і видання популярного атласу видів тварин Київщини, що підлягають охороні	грн./шт	500	-	-	500	-	-	-	100
10.	Підготовка і видання інформаційних буклетів, плакатів, брошур з метою висвітлення актуальних питань охорони біотичного й ландшафтного різноманіття Київщини, дидактичних матеріалів для використання в навчальному процесі у середніх школах та спеціальних навчальних закладах I-II рівнів акредитації	грн./шт	30	-	-	-	30	-	-	50
III.	Показники якості програми									
1.	Виготовлення планово-картографічних матеріалів проєктованих до заповідання територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення на території області	га	69115	14615	15386	19628	19486	-	-	900

2.	Визначення перспективних територій та об'єктів природо-заповідного фонду місцевого значення та розроблення наукових обґрунтувань щодо доцільності їх створення	га	54500	15922	12900	12859	12819	-	-	890
3.	Виготовлення й встановлення охоронних знаків та інформаційних аншлаків на об'єктах ПЗФ Київської обл..	шт	620	170	150	150	150	-	-	370
4.	Розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду місцевого значення на території області	га	22415,73	5479,4	5616,4	5478,9	5841,0	-	-	16500
5.	Встановлення охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення області	га	33670	8500	8500	8500	8170	-	-	790
6.	Інвентаризація видової різноманітності флори й просторової структури рослинності області (картування) з метою оцінки репрезентативності ПЗФ області та шляхів її подальшої оптимізації, формування відповідних баз даних як основи ведення кадастру рослинного світу	га	33307	9800	8136	8135	8136	-	-	340
7.	Видавництво «Енциклопедії «Київщина заповідна»	шт	400	400	-	-	-	-	-	200

8.	Підготовка і видання популярного атласу видів рослин Київщини, що підлягають охороні	шт	200	-	200	-	-	-	-	100
9.	Підготовка і видання популярного атласу видів тварин Київщини, що підлягають охороні	шт	200	-	-	200	-	-	-	100
10.	Підготовка і видання інформаційних буклетів, плакатів, брошур з метою висвітлення актуальних питань охорони біотичного й ландшафтного різноманіття Київщини, дидактичних матеріалів для використання в навчальному процесі у середніх школах та спеціальних навчальних закладах I-II рівнів акредитації	шт	1700	-	-	-	1700	-	-	50

Перший заступник голови ради

В.В. Майбоженко

Додаток 2 до Програми

**Напрями діяльності та заходи Регіональної програми розвитку природно-заповідного фонду
Київської області «КИЇВЩИНА ЗАПОВІДНА» на 2017-2020 роки**

№ з/п	Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Перелік заходів програми	Термін виконання заходу	Виконавці	Джерела фінансування	Орієнтовні обсяги фінансування (вартість), тис.грн., в тому числі:				Очікуваний результат
						2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	
1.	Створення і підтримання репрезентивної та ефективно керованої системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення	Виготовлення планово-картографічних матеріалів проєктованих до заповідання територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення на території області	2017-2020	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	Обл. бюджет	200	220	240	240	Планово-картографічні матеріали
		Визначення перспективних територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та розроблення наукових обґрунтувань щодо доцільності їх створення	2017-2020	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	Обл. бюджет Інші джерела	200 60	150 60	150 60	150 60	Розроблені наукові обґрунтування щодо створення нових територій та об'єктів ПЗФ у Київський обл.
2.	Здійснення спеціальних природоохоронних	Виготовлення й встановлення охоронних знаків та інформаційних аншлаґів на об'єктах ПЗФ	2017-2020	Департамент екології та природних	Обл. бюджет	100	90	90	90	Виготовлені й встановлені охоронні знаки та інформаційні

заходів щодо збереження біотичного й ландшафтного різноманіття у межах існуючих територій та об'єктів ПЗФ місцевого значення	місцевого значення Київської обл.		ресурсів КОДА						аншлаги на об'єктах ПЗФ
	Розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду місцевого значення на території області	2017-2020	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	Обл. бюджет	4000	4160	4140	4200	Встановлені межі територій та об'єктів ПЗФ в натурі
	Встановлення охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення області	2017-2020	Департамент екології та природних ресурсів КОДА,	Обл. бюджет	200	200	200	190	Встановленні охоронні зони територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення області
	Інвентаризація видової різноманітності флори й просторової структури рослинності області (картування) з метою оцінки репрезентативності ПЗФ області та шляхів її подальшої оптимізації, формування відповідних баз даних як основи ведення кадастру рослинного світу	2017-2020	Департамент екології та природних ресурсів КОДА,	Обл. бюджет	100	80	80	80	Розроблена оцінка репрезентативності ПЗФ області та шляхів її оптимізації, формування відповідних баз даних як основи ведення кадастру рослинного світу

3.	Наукове забезпечення розвитку заповідної справи	Видавництво «Енциклопедії «Київщина заповідна»	2017	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	Обл. бюджет	200			Видана «Енциклопедія «Київщина заповідна»
		Підготовка і видання популярного атласу видів рослин Київщини, що підлягають охороні	2018	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	Обл. бюджет		100		Виданий атлас видів рослин Київщини, що підлягають охороні
		Підготовка і видання популярного атласу видів тварин Київщини, що підлягають охороні	2019	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	Обл. бюджет			100	Виданий атлас видів тварин Київщини, що підлягають охороні
		Підготовка і видання інформаційних буклетів, плакатів, брошур з метою висвітлення актуальних питань охорони біотичного й ландшафтного різноманіття Київщини, дидактичних матеріалів для використання в навчальному процесі у	2019-2020	Департамент екології та природних ресурсів КОДА,	Обл. бюджет				50

		середніх школах та спеціальних навчальних закладах I-II рівнів акредитації								дидактичних матеріалів для використання в навчальному процесі у середніх школах та спеціальних навчальних закладах I-II рівнів акредитації

Перший заступник голови ради

В.В. Майбоженко

ПЕРЕЛІК

цінних природних територій та об'єктів, перспективних для заповідання на території Київської області

№ з./п	Назва проектованого об'єкта, категорія	Площа (га)	Місце знаходження заповідного об'єкта (адмін.межі сільських рад)	Стислий опис
Об'єкти загальнодержавного значення (+122,3* тис.га)				
1.	Національний природний парк "Дівички"	38 000*	Бориспільський та Переяслав-Хмельницький р-ни	Комплекс піщаних арен, борової тераси та притерасних боліт лівого берега Дніпра а також острівний архіпелаг в акваторії Канівського водосховища
2.	Національний природний парк «Приірпіння - Чернечий ліс»	17 932*	Києво-Святошинський, Васильківський, Макарівський райони	Обхідний шлях Дніпровського екологічного коридору навколо Києва, лісові масиви Боярської лісодослідної станції
3.	Національний природний парк «Дніпровсько-Тетерівський»	30 402*	Вишгородський та Іванківський райони	Долина р. Тетерів в Київській області
4.	Національний природний парк «Подесіння»	20 000*	Броварський та Вишгородський райони	Долина р. Десна в Київській області (в НПП також ввійде бл.383 тис.га в Чернігівській обл..)
5.	Регіональний ландшафтний парк «Надстугнянський»	16 000*	Васильківський, Обухівський райони	Долина р. Стугна з прилеглими лісовими масивами, складова екомережі області.
Об'єкти місцевого значення (+ 69* тис.га), в т.ч.:				
Білоцерківський район (+ 1 635 га)				
6.	Ботанічний заказник загальнодержавного значення «Коженицький»	40*	між с. Шкарівка і Коженики Білоцерківського району	відмічено локалітети 26 рідкісних видів

7.	Іхтіологічний заказник «Білоцерківський»	60	Ділянка річки Рось від греблі в с. Глибичка до верхньої межі дендропарку «Олександрія»	Ділянка природної течії р. Рось
8.	Лісовий заказник «Макиївська дача»	135	Макиївська сільська рада Білоцерківського району	Цінний еталонний фрагмент лісу, місце мешкання горностая, видри та інших занесених до Червоної книги України видів тварин
9.	Регіональний ландшафтний парк «Рось»	1 200*	Білоцерківський район	Територія, запропонована для створення парку охоплює гирлову частину р. Росі, заплаву річки у пониззі, ділянку борової тераси долини Росі на перетині із боровою терасою Дніпра, а також частину лесової тераси лівобережної частини пониззя. На території, що пропонується для створення парку відмічені локалітети 56 рідкісних видів.
10.	Заказник «Вільшаницький»	40*	Білоцерківський район	локалітети двох видів, що занесені до Червоної книги України (<i>Eriactis palustris</i> , <i>E.helleborine</i>).
11.	Ботанічний заказник «Томилівський»	40*	Білоцерківського р-н, між селами Томилівка і Бірюки	Відмічені локалітети 8 рідкісних видів
12.	Ботанічний заказник «Половецький»	60*	Околиці с. Половецьке	Знаходиться на лівому березі Росі (середня течія), в долині малої притоки Росі, яка пересихає.
13.	Ботанічний заказник в околицях с. Пугачівка	30	Околиці с. Пугачівка	Заплавні луки р. Рось з рідкісними видами рослин
14.	Заказник у Сухоліському лісництві	30	кв.18,19, 28 Сухоліського лісництва Білоцерківського ДЛГ	Місце зростання рідкісного рябчика шахового в унікальному масиві природного дубового лісу
15.	Ботанічна пам'ятка природи «Государ великої галявини»	0,01	м. Біла церква	
16.	Ботанічна пам'ятка природи «Дуб Семена Палія»	0,01	м. Біла церква	

Богуславський район (+830 га)				
17.	Ботанічна пам'ятка природи «Дуб Синявський»	0,02	27 кв Бушівського лісництва, кварталі 27, виділі 7	Кремезний віковий дуб, Висота дерева – 28 м, обхват – 380 см.
18.	Ботанічна пам'ятка природи «Дідодуб»	0,01	ДП «Богуславське лісове господарство» Богуславський район	
19.	Ландшафтний заказник „Біївецький”	830	Околиці с.Біївці	Кручі над р. Рось, місце мешкання зникаючих тварин та зростання ковили волосистої.
Бориспільський район (+7 030 га)				
20.	Лісовий заказник «Сеньківський»	430	І «Бориспільський лісгосп» Бориспільський район	
21.	Ландшафтний заказник «Болота Кругле та Шапчине»	1 100	Головурівська сільська рада,	фрагмент лівобережної надзаплавної тераси в межах земель Головурівської сільради
22.	Ландшафтний заказник «Болота Карань та Глуховщина»	1 500	Головурівська сільська рада,	фрагмент лівобережної надзаплавної тераси в межах земель Головурівської сільради
23.	Ландшафтний заказник «Процівські луки»	4 000	Процівська сільська рада	Залишки природної заплави р.Дніпро, цінні природні комплекси, місця гніздування зникаючих птахів
Бородянський район (+1 375 га)				
24.	Ландшафтний заказник "Тетерівський бір"	200	Тетерівський ДЛГ, кв.кв. 57, 58, 72, 73.	Еталонні природні комплекси та екосистеми Київського Полісся
25.	Ландшафтний заказник “Мирчанський”	30	Мирчанська сільська рада,	Болотні луки та середньовікові листяні ліси. Зростають пальчатокорінник Фукса, пальчатокорінник м'ясо-червоний, коручка чемерниковидна

26.	Ландшафтний заказник «Клавдієвська діброва»	100	Клавдієвський ДЛГ, кв.кв.80, 88.	Цінне місцезростання булатки довголистої та черемші. Діброва віком понад 150 р.
27.	Ландшафтний заказник «Лубянські ліси»	1 000	Між селами Лубянка та Здвиженка	Місце зростання зникаючої рослини зозулиних черевичок
28.	Ландшафтний заказник «Вільховий»	45	ДП «Тетерівське ЛГ» (83 кв. Тетерівського лісництва)	Ділянка цінних лісів природного походження, місце зростання рослин, занесених до Червоної книги України
Броварський район (+90 га)				
29.	Ландшафтний заказник «Урочище «Росоші»	15	Околиці с.Зазим'я	Заплавні луки біля р. Десни і оз. Хома
30.	Ландшафтний заказник «Калитянський»	5	Заворичанська сільська рада,	Середньовіковий листяний ліс природного походження. Місцезростання виду, занесеного до ЧКУ – зозулиних сліз яйцевидних
31.	Ландшафтний заказник «Богданівські багна»	70	Околиці с. Богданівка	Природні лучні комплекси з великою кількістю зникаючих орхідей
Васильківський район (+1 630 га)				
32.	Ландшафтний заказник місцевого значення «Змієві Вали»	7	м. Васильків	Природно-історичне урочище із залишками фортифікацій 13-16 ст., місце зростання ковили волосистої
33.	Ботанічний заказник «Здорівка»	3	м. Васильків	Кручі правого берега р. Здорівка, заплавний ліс в долині річки, місце зростання орхідних
34.	Ботанічний заказник «Річка Плиска»	1 500	Околиці с. Плесецьке	Добрезбережені соснові ліси по берегах р. Плиска, сон
35.	Ландшафтний заказник "Кожухівський"	120	Околиці с. Кожхівка	Велика популяція обхідних в заплаві малої річки
Вишгородський район (+ 5 097 га)				

36.	Ландшафтний заказник «Катюжанський ліс»	1 500	Околиці с. Катюжанка та Абрамівка	Найбільші в області популяції плаунів і місце зростання гронянки півмісяцевої
37.	Ботанічна пам'ятка природи «Віковий дуб у с.Мощун»	0,02	Околиці с.Мощун	Дуб черешатий віком понад 300 років, обхват 4,5 м., висота 20 м.
38.	Ландшафтний заказник «Острів Любичів»	2 400	Острів між р.Десною та протокою Любич, Вишгородський та Броварський р-ни	Еталонні заплавні комплекси рівнинної України, місце мешкання зникаючих видів тварин
39.	Ботанічна пам'ятка природи «Хвощ великий» (розширення)	14	м. Вишгород	Комплекс дніпровських круч у м. Вишгород та прилеглих до них лучних ділянок
40.	Комплексна пам'ятка природи «Орхідейна гірка»	1	Околиці м. Вишгорода	Ділянка зростання двох видів орхідних, занесених до Червоної книги України
41.	Ботанічний заказник "Вишгородський"	714,7	Околиці м. Вишгорода	Ділянка зростання трьох видів орхідних, занесених до Червоної книги України
42.	Регіональний ландшафтний парк «Пташиний рай»	466,8	Острова Пташиний, Великий Північний та Вальковський м. Вишгород	На частині Дніпровського острівного архіпелагу розташовані острів Великий Північний з внутрішньою затокою Журавель та острова Вальковський та Пташиний, де виявлено 24 червонокнижних видів тварин та 4 червонокнижних видів рослин. Так, з птахів на узбережжі острова можна побачити чаплю сіру, крижня, сивого мартина, блакитного рибалочка.
Іванківський район (+ 11 450 га)				
43.	Ландшафтний заказник "Терехівські луки"	100	Дитятківська сільська рада	Природні заболочені луки, характерні для Київського Полісся
44.	Ландшафтний заказник "Тальський"	800	Пісківська, Мирчанська, Блідчанська сільські ради, Бородянський та	Водоохоронна зона вздовж річки Таль, яка поєднує в собі старовірові мішані та листяні ліси, а також болота. Зустрічаються такі види рослин та тварин, що занесені

			Іванківський райони	до ЧКУ – любка дволиста, коручка чемерниковидна, гніздівка звичайна, пальчатокорінник м'ясо-червоний, сон розкритий, плаун колючий, лелека чорний, зміїд
45.	Ландшафтний заказник “Коблицький ліс”	500	Леонівська сільська рада,	Неосушені евтрофні болота, оточені листяним та мішаним деревостаном. Місце гніздування сірого журавля. Зростає пальчатокорінник м'ясо-червоний.
46.	Ландшафтний заказник “Леонівський”	50	Леонівська сільська рада,	Евтрофні осокові та вільхові болота, старовірові мішані ліси. Зростають три види рослин, занесених до ЧКУ – любка дволиста,
47.	Ландшафтний заказник "Тетерівський"	10 000	Пісківська, Зарудницька, Кухарська та Тетерівська сільради на території Іванківського та Бородянського районів	незарегульована частину р. Тетерів у нижній течії з прилеглої заплавою та лісами в Іванківському та Бородянському районах
Кагарлицький район (+ 5 га)				
48.	Ландшафтний заказник «Букринський плацдарм»	5	с.Балико-Щучинка Кагарлицький район	
49.	Ботанічна пам'ятка природи «Дуб Гоголя»	0,01	м.Кагарлик	
Києво-Святошинський район (+ 1730 га)				
50.	Лісовий заказник «Ходосівський ліс»	442	Околиці с. Лісники, с. Ходосівка	Лісове урочище, зростають червонокнижні види рослин, мешкають борсуки та інші зникаючі тварини. Відіграє вирішальну роль в обході Дніпровського екологічного коридору навколо Києва
51.	Лісовий заказник «Дмитрівський»	180	Околиці с. Дмитрівка	
52.	Лісовий заказник	103,4	Околиці с. Михайлівка-	

	«Михайлівсько-Рубежівський»		Рубежівка	
53.	Заповідне урочище «Селище»	100	Околиці с. Новосілки та смт Чабани	Лісове урочище з добре збереженими природними комплексами та зникаючими видами рослин
54.	Ландшафтний заказник «Петрушківський ліс»	50	Околиці с. Петрушки	
55.	Ландшафтний заказник «Чорний ліс»	50	с.Петрушки Києво-Святошинський район	
56.	Ландшафтний заказник «Чабанівський»	11	Околиці селища Чабани	
57.	Ландшафтний заказник «Руда долина»	6,4	с.Личанка Києво-Святошинський район	
58.	Ландшафтний заказник «Мужеловський»	13,74	м. Ірпінь	Стигли насадження дубу віком понад 100 років з цінними природними комплексами, що живлять природне джерело
59.	Гідрологічний заказник «Криничка»	14,81	м. Ірпінь	Меморіальне джерело, що шанується місцевими жителями
60.	Гідрологічний заказник «Неграші-Музичі»	37,6	Околиці с. Музичі, с.Неграші	
61.	Ботанічний заказник «Гора Козинська» (розширення)	0,8	с. Лісники	
62.	Ботанічний заказник «Урочище „Безодня» (розширення)	2,25	с. Лісники	
63.	Ботанічна пам'ятка природи «Личанський ліс»	0,5	с.Личанка	
Макарівський район (+ 40 га)				

64.	Ландшафтний заказник "Великий ліс"	25	На землях Кримоцької сільської ради	Діброва надає прихисток рідкісним видам рослин та комах
65.	Ландшафтний заказник "Тайгові ділянки"	15	На землях Кодрянської сільської ради	Старовіковий ялиновий ліс
Миронівський район (+ 3 955 га)				
66.	Ландшафтний заказник «Надніпрянський степовий»	3 900	Околиці с. Македони, Тулиці, Шандра, Потік, Кип'ячка та Горобіївка	Найбільший в області комплекс степових балок, місце мешкання зникаючих видів хижих птахів та комах
67.	Ботанічний заказник "Миронівський"	14,7	Околиці с. Центральне	Унікальне степове урочище, місце зростання мигдалю степового, ковили пірчастої
68.	Ботанічний заказник "Шандрівський ліс"	40	Околиці с. Шандра	Цінний лісостеповий комплекс, місце зростання кількох видів, занесених до Червоної книги України
Обухівський район (+ 2 440 га)				
69.	Лісовий заказник "Обухівський"	1 537	Обухівський р-н	Лісовий масив із популяцією сону чорніючого.
70.	Регіональний ландшафтний парк "Стугненський"	500	Околиці с. Безрадичі	Лісове урочище, місце зростання зникаючих видів рослин
71.	Зоологічний заказник «Стайківські обрії»	220	с. Витачів Обухівського району та с. Стайки Кагарлицького району	
72.	Памятка природи "Гіацинтова гора"	167,7	Жуківецька сільська рада	Природні степові схили, місце зростання рідкісного виду – гіацинтка блідого
73.	Ландшафтний заказник «Надстугнянський»	16	поблизу с. Тарасівка	Місце зростання видів, занесених до Червоної Книги України: сон лучний та лілія лісова.
Переяслав-Хмельницький район (+ 16 га)				

74.	Гідрологічний заказник «Болото Трубайло»	16	Гланишівська сільська рада	малопорушений фрагмент в межах суцільно меліорованої заплави р. Трубіж на схід від с. Гланишів
Поліський район (+ 30 000* га)				
75.	Іхтіологічний заказник у верхів'ях Київського водосховища	Біля 30 000	Північна частина Київського водосховища	Цінне нерестовище та місце масового гніздування водно-болотних птахів
Сквирський район (+ 49 га)				
76.	Ландшафтний заказник «Миньківський»	48,6	с.Миньківці, Малолисовецька сільська рада Сквирський район	
Таращанський район (+ 50 га)				
77.	Заповідне урочище «Лиса Гора»	50	Околиці с. Бушеве, Богуславський ДЛГ, кв.20	Залишки парку графині Броніцької, з екзотичними деревами
Фастівський район (+ 50 га)				
78.	Ландшафтний заказник "Великосолтанівський"	16	Великосолтанівська сільська рада	Цінний острівний листяний ліс з добре збереженими екосистемами
79.	Лісовий заказник «Діброва з черешнями»	2,4	Виділ 8 кварталу 49 Дмитрівського лісництва ДП «Фастівське лісове господарство»	Старовікова діброва з унікальними віковими черешнями в 1 ярусі
80.	Ботанічний заказник «Черківщина»	32,4		
Яготинський район (+ 2 110 га)				

81.	Яготинський гідрологічний заказник ім.Кирила Розумовського	1 848	Околиці м. Яготин	Комплекс акваторії ставка та заплавлених урочищ р. Супій у м. Яготин
82.	Регіональний ландшафтний парк «Яготинський, ім.Кирила Розумовського»	250	м. Яготин	
83.	Ландшафтний заказник «Круглий острів»	10	м. Яготин, Яготинський район	
84.	Ботанічна пам'ятка природи «Телепень»	2,3	Лемешівська сільська рада Яготинський район	

Перший заступник голови ради

В.В. Майбоженко

